

Kövek alatt, bogarak között

Bárány Lajos kuckója felől nézve a telep fényei mintha ágak közé rejtve himbálóznának, de még így is csak látomásként tűnedeznek fel, valahányszor szerelvény robog alá rönkökkel és visszhangzón fölveri a völgyet. Ilyenkor néha azt lehet hinni, hogy szikrák szállnak a vágányról, azok világítanak egy-egy percig, amíg el nem lobbannak. Az iparvasúton rettentő gömbfák zúdulnak alá; valahol a sötétség alján röpülnek súlyosan és fenyegetően, egymást is szorítva és ropogtatva, és a vagonok előtt kigyulladt szemmel rohan az apró mozdony az állomásig, ott aztán hörögve, csikorogva megtorpan.

Baga Albert, az állomásfőnök, kis, köpcös férfi, már a peronon áll és ingerülten méregeti a szerelvényt. Meggyüttél, fene a beledet! – mormogja, miközben nyelvével az utolsó falat morzsáit kotorja össze a szájában. Napközben sokszor azért morgolódik, mert épp ígéretes udvarlásából ragadja ki a vicinális, amikor ő a szavaival már átkarolta és maga felé hajlította valamelyik asszonyt. Mert Baga úr himbálózó kis pocakja és kacszázó járása ellenére is heves udvarló, s ez a negyedik hely, ahova erkölcstelen életmódja miatt áthelyezték. Féltucatnyi gyerek tartásdíja nyomorgatja, nincs más ruhája, cipője, csak a szolgálati, s talán éhezne is, ha nem volna bejárása néhány családhoz, kőműves- meg ácsfeleséghez, aki a többhónapos magára hagyatottságban szívesen elbeszélget vele, s megkínálja egy-egy tányér meleg étellel. A fiatalabbak az állomásfőnök sikerei láttán Baga úr komikusan elméretezett férfiasságáról pletykálnak, pedig ez a kis hordóember pamutkönnyű szavaival, máskor bánatosan konduló hangjával éri el a célját.

– Látja, aranyoskám – mondja például egy hatalmas és örökké borzas hajú asszonyságnak, a betegeskedő bérszámfejtő nejének, Tonnás Pötyinek, aki néha letelepszik a peronon az óra alá, és borzasán, várakozón fölfelé tartja füstölgő cigarettáját –, látja, ha nem kerül maga

is ide az Isten háta mögé, ma híres primadonna lehetne Kolozsváron vagy Bukarestben...

De csak a nőkhöz ily szívélyes Baga úr, a gyerekeket hajkurássza, a rakodómunkásokkal kiáltozik, mocskos szavakat hajigál feléjük, a váróterembe tévedt kutyákat pedig kenyérbélbe rejtett csipős paprikával eteti, és ha az állat furcsa ijedelemmel köhögni, vonaglani kezd, ő a térdét csapkodva hahotázik, vagy diadalmasan kiszalad a pályaudvarra, és a telepiek ilyenkor már messziről kitalálják, hogy minek örül ismét. Unalmas nyári délutánokon azonban, amikor ritkábban érkezik vonat, a raktár mögötti pallón ácsorog és a patakba köpdös.

– Csak nem halászik, Baga úr?...

A palló állomás felőli végében Tonnás Pötyi áll, cigarettája most is füstölög az ujjai között, s miután megszólította az állomásfőnököt, hajában az örömtől mintha fölfehérlenének a pihék. Baga úr elkapja a tekintetét a gyűrűző vízről, amely már el is mosta kitérdelt nadrágjának, piros sapkájának a tükörképét, s a hájba, kátrányba fojtott hangra elmosolyodik:

– Nem pecázom én, kézit csókolom – szól hamis önsajnálattal. – Rég elúszott már az én szerencsém...

Negyedóra múlva már Pötyi udvarán ülnek, ölnyi kis dombon, amelyen éppen csak hogy elfér a gyékénasztal a négy székkal, s törökkávét iszogatnak. Az állomásfőnök innen szemmel tarthatja az egész pályát, s ha a forgalmista integetni kezd, a meredek ösvényen egykettőre le tud gurulni az irodáig.

– Förtelmes hely ez, kézit csókolom – mondja, és veritéktől, füsttől átpácolt sapkáját leteszi az asztal szélére. – Valóságos Szodoma... Pusztulásra ítélt pletykafészek... Már csak rólam is mi mindent terjesztenek... Engem tartanak a telep kakasának, amiért unalmamban egy-egy kedves szót pörgetek az ugyancsak unatkozó fehérnépek elé... Hiszen kiskegyed ismer engem... De bezzeg Zsákos elvtárs, aki esténként fölkapaszkodik az ablakpárkányokra, s aki még arra is kíváncsi, hogy az emberek mit esznek, mit beszélnek, az szent ember... Pedig ha egy nőszemélyre ráveti a szemét, annak többé nincs nyugta tőle...

Tonnás Pötyit nem csigázza a pletyka, mert ő mindenkinél többet tud, s ezért inkább a saját emlékei mögül bújik elő a hangjával, a mosolyával:

– Beszéltem én magának Gigliről, Albert? – kérdi, s miután a keresztnévén szólította az állomásfőnököt, még elfogódottabb lesz a múltja iránt. – Meséltem már arról, hogy a saját szememmel láttam minden idők legnagyobb énekesét?...

Baga hátra feszíti magát a széken, arcát fölfújja, és úgy tesz, mintha gondolkozna, de a névről nem jut eszébe semmi, s még jó, ha ilyenkor csörögni kezd odalent a telefon, vagy a forgalmista lengetni kezdi felé az indítótábláját.

Tamás Józsefné, szül. Hetési Ilonka négy polgárit végzett, magánórákon énekelt, balettezett, három hónapig gépírótanfolyamra járt Hévízvásárhelyen; a baletthez korán elnehezült, a gépírást nem gyakorolta, s ugyan kinek énekelhetett volna abban a kisvárosban, ahol még egy-egy Jókai-regény is hónapokig elállt a szövetkezeti bolt kirakatában, a fűnyíró olló és a tejeskondér között; igyekezett sokáig elhitetni magával, hogy az őslakók a tapasztalt, művelt asszonyt fogják tisztelni benne, aki itt rekedt a hegyek között, ám jöttek a csüggesztő napok, amikor minden nyirkos, ragacsos, korhadásszagú lett, s amikor már önmagát utálta; ilyenkor csak ásítani lehetett, s me-rengeni azon, ami csak képzelgés maradt... De ki érti meg mindezt itt a medvék és farkasok között?... Esetleg egyedül az állomásfőnök – gondolja, s nézi a lombok alatt elvesző keskeny sínpárokat, amelyek messze vezetnek innen, a világ minden tája felé, hiszen testvérei a leg-szélesebb vágányoknak is... Nézi a völgyet és közben alig várja, hogy az ösvényen föltűnjék Albi piros sapkája, amely számára mindig jó hírt jelent, mint álmában a piros és üvegesen csillogó vér...

Azon a reggelen, amikor Halmi Sándor, Remetelak orvosa az állomás mellett vágott át, hogy megvizsgáljon egy szélütött öreget, Baga egyenruhában, de mezítláb fogadta a szerelvényt, s mihelyt észrevette a ballonkabátos, táskás férfit, föl-alá szaladgálva kiáltozni, buzgólkodni kezdett, hogy önmagát is becsapja, s az orvos ne

vegye észre elképesztő és nevetséges helyzetét. Halmi percekkel ezelőtt lépett ki Látó fabárá egykori vadászkas-télyából, ahol a rendelő és a helyi kórház működött. A megelőző nap nehéz napja volt: nyolctól tízig harmincöt páciens-t vizsgált meg, utána levizitálta a fekvőbetegeket a lakásukon, ebéd után pedig föl hívták az egyik vágathoz, ahol súlyos baleset történt; előtte azonban egy órán át rohángászott, amíg megtalálta a vöröskeresztes sínautót, a településtől messze, a nyílt pályán: a helyi tűzoltóhad-nagy gombát meg áfonyát rakott föl rá kosarakban, ved-rekben, és a sofőr segítette neki. Rögtön kiürítette a kocsit, azzal sem törődött, hogy a tiszt káromkodik és fenyegetőzik, és a kocsivezetőnek is csak később szólt, amikor már a robogástól kétoldalt fölzengett a táj, és szemükbe csapott a fák közül előbukkanó nap fénye:

– Ha a sérült kivérzett, törvényszék elé állítatom, Gebel!... És legalább nyolc évet sóznak majd magára!... Hányszor ugattam, hogy a mentőkocsi nem piaci ta-liga?!...

Lábszártörést kellett rögzíteni, és a sérültet lehozták magukkal. Délután öt óra volt, mire végzett, már meg se melegítette a konyhán félretett ebédjét, éppen csak egy-két falást evett lábon állva, de jó is, hogy nem ült neki nyugodtan, hisz néhány perc múlva már jött kifulladás a kocsmáros felesége, hogy kapja Sándor azonnal a táskáját, mert Vaszi, a milicista őrmester a földön dobálja magát, és a szolgálati fegyverével lövöldöz... Isten tudja, mi jött rá, talán azért ordítja egyvégtében, hogy az egész telepet kipisztítja, mert a jó múltkoriban, amikor a közadót kellett megszavazni, a kultúrteremben rövidzárlat miatt kila-ludt a villany; odalent azonban úgy vélték, hogy szándékos zavarkeltés történt, megfontolt szabotázsról van szó, helyszíni vizsgálatot rendeltek el, és Vaszinak három hétig mindennap más nyilatkozatot kellett adnia arról, hogy hol is volt a merénylet idején; végül a tizenkilencedik válto-zat után, amelyben azt írta, hogy ama sötét percekben épp a dolgát végezte, már odahaza leitta magát, aztán a kocsmában dührohamot kapott, és rálőtt a söntés mögött sorakozó rumosüvegekre.

Erőszakkal kellett leszerelni, aztán megnyugtatni, őri-zet mellett ágyba fektetni a szerencsétlent. Halmi este

hétkor került ismét haza; kávéfőzőt főzött magának, szét-tárta a dolgozószoba nagy, öreg szekrényének az ajtaját, amelyben tucatszámra függtek a preparált filmek, mint a füstölőre akasztott belek, s enyhén csillogtak a fénytől. Nem is tudta, melyiket vegye elő hamarabb, ez volt az ő egyetlen szenvedélye immár évek óta, s erre sem igen maradt idő. Most is, amikor már indult volna, hogy a füzetben megnézze a felvételek csoportosítását, ismét egy másik asszony jött, a nyugdíjas kazánfűtő felesége, hogy azonnal jöjjön vele, mert az öreget szél érte; ott találta elesve a szoba közepén, már beszélni sem tudott, csak a szemét forgatta és maga alá vizelt...

Mielőtt az orvoshoz ment volna, Hétháziné előbb a papot kereste meg; Köblös tiszteletes úr, aki kurta, vastag, pirosposztag arcú férfi volt, lábát valóságosan apró cipőbe bújtatta; sietve jött, kezében bibliával, bólogatva, némán köszönt, aztán az ágyba helyezett beteg fölé hajolt. Az öreg fűtő tekintete zavaros volt, s mert szomjúság gyötörte, begörbített ujjával a szája felé intett, de a merev nyeldekli miatt már attól a néhány csepptől is köhögni, vonaglani kezdett, amit az ajkai közé csurgattak kiskanállal. Előbb nem ismerte meg a papot, valahonnan nagyon messziről figyelte, később azonban magához tért, és zsibbadt félszájjal mondta:

– Szedjétek le a csigákat a hátamról... a hideg tapadós csigákat, mert belém akarnak mászni...

A pap sok kínnal-bajjal valahogy felszolgált az úrvacsorát, elvégezte a szertartást, majd Halmihoz fordult:

– A lélek fölkeszült, de a test még a gyógyító orvosé! – mondta a fejét oldalt dűtve, kissé kenetesen.

Halmi este későn végzett Hétháziéknál, s mikor odahaza az előszobában levetette a felöltőjét, már sem ételt, sem italt nem kívánt, és zsibbadtan indult a hálószoba felé, amikor valami megreccsent a talpa alatt. Lehajolt és összenyomott kicsi mentőautót emelt fel. Nézte az apró roncsot, s mintha arról a sunyi sofőr meg a tűzoltótiszt jutott volna eszébe, egyszerre ingerült lett és szitkozódni kezdett. Hányszor mondta, hogy nem kell egy talicska játékot odaborítani a kicsik elé, mert csak ráunnak és széthányják a lakásban!

A dörmögésre Marika hálóingben jött elő, és a megjegyzésből szóváltás lett:

– Nem kívánhatod, hogy egy rühes falovacskát simogassanak reggeltől estig, mint te annak idején!

– Ha tudnám, hogy ez őket is olyan boldoggá teszi, mint engem tett, igenis azt kívánám tőlük!

Később rosszízű csöndben vetkőzött le és bújta be a takaró alá. Marika is rendelt aznap, ő is terepen volt, s mikor már azt hitte, túl van a szolgálaton, nehéz szülést kellett vezetnie, s ki tudja, most mire gondolt, miből rakta körül magát szótlansággal. Sándor az elméletben keresett további elégtételt, és azon gondolkodott, hogy talán az orvosi hivatás is épp annyira független embert kíván, mint régen a művészeké, akik között nem ok nélkül volt oly sok nőtlen... Mert igaz is: élhet az ember gond nélkül egy órát önmagának vagy a családjának, ha egyszer az a sorsa, hogy másokért éljen?... És ezt ma már nem is illik patetikusan kérdezni, csak a kopár tények hangján...

Ejjel fél kettőkor mély férfihangon felnyögött valaki odakünn a lépcsőn, majd az ajtót kezdte kaparászni. Sándor megébredt, egy ideig nézte a kovácsoltvas csillár tömör és súlyos árnyékát, aztán fölkel, a dolgozószobába csoszogott, s az ablakhoz állva a kert mögötti telekre bámult, ahol egy sor villanyoszlop tetejéből kéneszöld fény szóródott a keskeny, gizgazos sávra; az utat évek óta kiegyenesítették, de az oszlopsor ott maradt a levágott részen, és az orvos csüggedt perceiben úgy érezte, mintha valami túlvilági tájon látná ezt a különös fényt.

– Jaj, meghalok, doktor úr! – nyögte a férfi ismét, és a hangja most hörgésbe fulladt.

Halmi tudta, kiről van szó: Kukujról, az iszákos, nagyevő szövetkezeti asztalosról, aki hetenként legalább egyszer teletömködi a fekélyes gyomrát a legnehezebb agyonfűszerezett ételekkel, aztán éjszaka ebben az időben négykézláb ide mászik fölverni őt is, meg a családját is. Most már bosszús volt rá, szándékosan váratta még egy keveset, aztán odasietett, félrerántotta a reteszt, s az ajtónál térdeplő Góliát szinte előrebukott a szőnyegre.

– Ne féljen, Kuku, mert nem hal meg! – mondta Sándor, és dühében könny ugrott a szemébe. – Hama-

rabb megdöglöm én, mielőtt még minden lyukas bendőjű részeges belém törölné a lábat!

De az asztalos csak a saját fájdmájára figyelt, s kötelező mentegetőzéssel nyögte:

– Kártya mellett iddógáltunk egy csöppet az este... És odahaza volt még néhány töltelek a tegnapról...

Hatalmas, izzadt feje, mint a harmatos tök, gyöngyözött az előszobából kiszüremelő fényben. Amíg az orvos fölemelte és betámogatta, amíg emésztőt és görcsoldót adott be neki, amíg kifőzte a fecskendőt, hogy végső fokon novokaininjekcióval segítsen rajta, fél három körül járt. Visszafeküdt, de nem akart elaludni, mert tapasztalatból tudta, hogy ilyenkor riad fel álmából Palika, és óbégatva követeli, hogy vigyék át a kiságyból az édesanyjához. Különös jelenség volt ez, mindig ugyanabban az időben ismétlődött, s közben a gyermek már az első mozdulatával azt a tenyéryni piros kendőt kereste, amelyet lefekvéskor az arcára kellett borítani, hogy elaludjék, s melyet ő titinek nevezett. Sándor vagy húsz percet feküdt várakozva, s akkor valóban felordított a gyermek csúf, rekedtes, koravén hangon, majd csapkodni, vergődni kezdett, rémületében mind a tíz körmével belekapaszkodott, hogy néhány perc múlva, arcán a piros terítővel ismét nyugodtan aludjék anyja mellett...

Fél hatkor fölkel, megborotválkozott, megivott két csésze sűrű teát cukor nélkül, és elindult, hogy levizítelje a szélütött öreget. Ekkor vette észre, hogy az állomásfőnök mezítláb szaladgál a beérkezett szerelvény mellett; Baga úgy tett, mintha nem vette volna észre őt, de végül mégis odajött hozzá:

– Itt rohangászok fel-alá, nehogy ezek a kurva kölykök pipaszeget tettek volna nekem éjszaka a sínre...

Halmi mosolyogva nézte, hogy a kis köpcös fölfelé pillant, mintha a vágányok a magasban vonulnának, s valahol ott keresné a rejtett pipaszegeket is ez a kujon, aztán bólíntott, és mindjárt tovább is ment titkolt megértéssel; az állomás mögött azonban, ahol az út elfordult a telep másik vége felé, Zsákos, a néptanács titkára lépett eléje, és beavatottan mosolygott:

– Láta azt a törpe gazembert, doktor elvtárs?... Hajnalban a Tonnás Pötyi ablakán ugrott ki, s még a gatyáját is otthagya, nemhogy a cipőjét!...

Hétháziéknál a sóborszesz meg a gyógyszerek szaga elkeveredett a beteg testének páráival. Az öreg intett, hogy nyissák ki az ablakot, aztán ismét az ajka felé görbítette az ujját, jelezvén, hogy szomjas. Már csak a levegőt meg a vizet kívánta, mint az öntudatlan növények. Halmi ismét ellenőrizte a bénulás fokát, túvel végigkarcolt a bal láb talpán, aztán a lábujjakon, s érdeklődéssel nézte, hogy a feketedő foltok, amiket korábban látott, ahelyett hogy kiterjedtek volna, visszahúzódóban voltak. A beteg a maga ösztönével megérezte, hogy az orvos elégedett vele, és erőlködve kérdezte:

– Doktor úr, fogok-e én még járni?... Nem bokázni vágyom, csak kitegenni ide az ajtó elé a fényre...

Az orvosi rendelő udvarán két tartományi rendszámú kocsni állt, egy piros Moszkvics meg egy csontszínű Wartburg. Halmi tudta, hogy Fehérváry, a nőgyógyász, meg Veér Pista, a Sanepid rajoni felügyelője érkezett meg Hévízvásárhelyről családostul. A rendelő környéke azonban csendes volt, még a takarítóasszony is elmehetett valahova, de amikor belépett a rendelőbe, balkézről a fogas alatt három cseréptál tojás fehérlett, mint három füzér apró léggömb. Letette a táskáját, kinyitotta az ablakot, a három tálat a párkányra helyezte, aztán hajigálni kezdte a tojásokat a kapun túl, a fekete salakos útra.

A társaság ricsajogva került elő. Csak itt jártak a közelben, egyedül Veér Pista kószált el messzibbre, mert látni szerette volna Bárányt, az erdei remetét, de feleütről ő is visszatért. Kiszellőztették magukból a benzingózt, s most Pipe jött legelől, a komikus színész, nyírfavesszőn lovagolva ; sötét nyakkendőjét a térdére masnizta, és sántítva V. Henrik kancsal beszédét utánozta angolt imitáló hebrenyelven; mögötte Fehérváry lépdelt szép arcú, szőke és karcsú feleségével, a rajztanárnővel; aztán Kelement pillantotta meg Halmi, a kis köpcös, félkopasz tárcaíró, fején bogáncsból font töviskoszorúval, mint aki hirtelen beletörődött a papucshős szerepébe örményesen fekete és rengeteg hajú asszonykája mellett; a nőgyógyász a fele-

ségéhez fordult, és röhögve mutatta, hova jutna ő is, ha nem védekezne a női önkény ellen; Judit a célzásban fölényeskedést érzett ismét, de szép kis szoborarca még merevebb lett, ajka elhalványult:

– Neked épp az a bajod, hogy túlságosan is hosszú kötélre vagy engedve! – mondta.

Mária, a háziasszony vidám pártatlanságával nézett hol az egyikre, hol a másikra, a társaság pedig, amikor megpillantotta Sándort a lépcsőn, örömeiben felkiáltott. Halmi a tojáshajigálással kiadta a mérgét, föl is frissült egy kissé; már mosolygott, boldog volt, hogy a hét végén feljöttek hozzá a kollégái, s különösen jólesett az író meg a színész látogatása; mindjárt arra gondolt, hogy friss, városi levegőt hoznak magukkal, s talán egy-két jó viccet, pletykát is tudnak. A nőgyógyász mindig feszélyezte őt erőszakos természetével és önhitt tanácsaival meg azzal a buzgalomával, ahogy az ő munkáját és életét is igyekezett a saját mintájára megszervezni; szavaiból gyakran kiérezte, hogy Fehérváry amolyan félszegen jószívű málébercinek tartja, akit a betegek ide-oda rángatnak; de most annyira hálás volt a látogatásért, hogy őt is elfogadta, amint volt...

Kis tisztás zöldellt a rendelő közelében, amelyet a Vaszka patak határolt el a kastélytól, keskeny partjai között folydogálva; a patakon nyírfából ácsolt hidacska fehérlett, s valahányszor a társaságból valaki reálépett, kisujjni fürgesellék cikáztak szét alóla. Egész délelőtt hahózástól, kurjongatástól visszhangzott az erdő; a vendégek gombásztak, eprésztek, egyedül Halmi rohángált hegyre föl, völgybe le, félmeztelenül, rövid nadrágban, oldalán fényképezőgéppel, s már azért is hálás volt Veér Pistáéknak, hogy kiragadták örökös strapájából, s hogy most itt száguldhát, s jobbnál jobb felvételeket készíthet ismerőseiről. Marika egy ideig a kicsik mellett maradt, hogy napoztassa őket, aztán velük együtt ő is a társaság után indult; délben tüzet gyújtottak és szalonnát sütöttek, aztán fát hordtak az esti bográcsgulyáshoz. Legkésőbb a színész került elő, zsebéből arasznyi kecses kígyót húzott ki és a pokrócra fektette; a nők sikoltozva felugráltak, a nőgyógyász pedig hideg arccal nyitotta ki a zsebkését, hogy elmetssze a vipera nyakát, de Sándor ész-

revette, hogy a kígyó ütemesen himbálja a fejét, mintha rugón mozogna, és hangosan kacagott a jól sikerült beugratáson, az élethű gumikígyón.

Mivel hamar hűvösödni kezdett, már alkonyatkor elővették a szilvapálinkát; később a máglyatúztól nagy vörös foltok nyújtóztak szét a tisztáson, s mikor a társaság kissé kapatos lett, kérlelni kezdte a házigazdát, hogy énekeljen valamit, hiszen gyönyörű baritonja van, s már az orvosi fakultás utolsó évében el akarták csalni a népi együtteshez szólistának. Halmi elénekelt Fülöp király áriáját, s miközben fehér mütössapkában állt a máglya közelében, keskeny és erős arcával olyan volt, mint egy hindu misszionárius.

Mire a gulyás megfőtt, oly hűvös lett, hogy odabent kellett megeríteni, s meglepetésként kinek-kinek a tányérja mellé rajzos meghívó került; Juditnak a legtalálóbban Hajnalt, az író feleségét sikerült jellemeznie, aki két apró forgalmi zászlót lengetve azt kiáltozta: – Így irányítok én! – Halmi a rendelő ablakán kihajolva tojásokat hajigált, miközben valamivel odébb a felesége ugyancsak tojásra alkudozott egy kofával.

– Megnyugtatlak, szívem, Miki nem ilyen szégyenlős! – mondta Judit, s a kacagástól a szemét törölgette apró zsebkendőjével. – Ez jó pénzért még a legszigorúbb abortusztvörvény mellett is nyitott ajtó mögött kaparszna...

Fehérváry, aki szeretett adysan könyökölni, odamutatván a világnak a patyolatfehér mandzsettán aranyló inggombot, most nagy, lányos pilláit önérzettel lengette, gögös megvetéssel pillantott az asszonykára, és azt mondta:

– Nem mennél, kedvesem, a jó édes mamádba?... Hányszor mondtam, hogy ne teregeds ki a kerítésre a gatyáimat?!...

– Csak a barátaid előtt terítettem ki...

– Akkor is kuss, most én dumálok!...

Fehérváry elmosolyodott, a társaság felé kacsintott, aztán kortyolt a borból és folytatta:

– Én már rég megtanultam, mégpedig Edgár Allan Poe-tól, hogy semmit sem szabad túlságosan titokzatos pófával csinálni, mert így csak gyanút ébreszt önmaga

íránt az ember... Például ha egy értékes iratot akarunk elrejtetni, a legjobb, ha a kefetartóba lökjük, vagy behul-
latjuk egy virágvázába...

Halmi csodálkozott ezen a magabiztosságon, s egy kis irigységgel magyarázta:

– Én csak azt tudom, hogy már a mentőkocsi miatt is vagy tízszer akarták kitörni a nyakam, mert nem vagyok hajlandó átalakítani budiszállítónak. Itt ha valaki ügyet vállal, olyan embernek kell lennie, aki nem zsebes, nem homokos, sőt ha már arról van szó, még egy tojást sem fogad el... És egyébként is, ne adjanak nekem bor-ravalót; nem vagyok én cigányprímás!

Fölkapta a poharat s dühösen kiitta.

– Fél évnél tovább itt még egyetlen orvos sem bírta ki. Mi hét éve jöttünk fel Remetelakra. A kolléga úr, akitől átvettem a rendelőt, hígított szeszt vedelt az asz-szisztensnőjével, egy szőke tramlival, és orgiákat rendezett a betegek szeme láttára; de azzal nem törődött, hogy beázik a kastély mennyezete.

Veér Pista már csak a mozdulataikat figyelte, mintha messzire volnának tőle. Épp eleget tudott ő az egészségügyi kiszállásokról, de ha puskát vett a vállára, vagy kiruccant, mint ma is, el tudta választani a szolgálatot a társasági élettől, s megvolt a maga véleménye: ha akad egy szabad napod, egyél-igyál, kornyikálj, táncold le magadról a feszültséget, és ne kapkodj ama fogantyúk után, amelyek megnyitják a láthatatlan szemetestartályokat, mert mi értelme találkozni, összeverődni, ha kölcsönös panaszaikkal csak még inkább elnyúvik egymást az emberek?...

– Igyatok, hé! – állt fel ismét a boroskorsóval. – Nem is tudom, honnan ez a nagy intelligencia!...

Halmi elrestellte magát, hogy nem foglalkozik a vendégeivel, s már énekelni akart valamit a társaságnak, amikor a folyosó felől csoszogó léptek zaja meg asszonyi nyögés hallatszott. Nemsokára gyámoltalanul mosolygó, testes cigányné jelent meg az ajtóban, Madár Róza, maga előtt tolvai óriási hasát; a válla mögül ugyancsak fekete, de apró ember kukkintott be, kissé sunyin, majdnem leleplezőn. Marika felállt és eléjük sietett:

– Csak úgy nekivágnak a világnak, mint Szent József és Szűz Mária? – korholta az asszonyt, akinek Zsákos, a néptanács titkára édes bátyja volt. – Miért nem kértek fogatot a hivatalosságtól!...

– Szóba sem áll az velünk, kézit csókolom ! – mondta a férfi buzgón, hogy izgalmát panaszban oldhatja fel. – Jól mondta édesapám: csak a szegény emberből ne legyen valami!...

Marika kulcsait csörgetve és kissé náthásan szipogva ment át a rendelőbe, és levert egy nikkelezett tálcát az asztalról, amely hosszan és idegesítően visszhangzott a folyosón. Hajnal, az író felesége megszánta a háziasszonyt, akinek még ilyenkor is szolgálatot kell teljesítenie, segíteni akart, és magával vitte Fehérvárynét is. Vízet melegítettek, egy lepedőt széthasítottak pelenkának, gézt bontottak ki, ollót fertőtlenítettek. Madár Róza szemérmesen mentegetőző mosollyal nézte őket, mint aki restelli, hogy ily mozgásba hozta az egész házat, pedig hát számára az ötödik után már oly egyszerű volt minden szülés... Odabent a másik szobában Halmi most úgy érezte hogy eljött a pillanat, amikor a színésszel meg az íróval fontosabb dolgokról is beszélgethet:

– Szerintetek a legtöbb haldokló riasztó közhelyeket mond, ugye? – fordult Kelemenhez. – Ez bizonyára sok esetben így van, de én mégis állítom, hogy amiként nincs két egyforma élet, éppúgy nincs két egyforma halál...

Úgy érezte, nem eléggé világos, amit mond, folytatta hát:

– Sokan azt kívánják tőlünk, mondja Seneca, hogy vessük meg a halált, bár senki sem kétli, hogy van ebben valami borzalmas, és valósággal sérti önszeretetre alkotott lelkünket... Hiszen nem is volna szükség fölkészülni arra, amire a belső ösztön hajt, mint ahogy az önfenntartásra hajlunk mindannyian...

Az író elnehezült fejjel hallgatta őt, már udvariaságból is szeretett volna vitatkozni vele; érezte, hogy rá van éhezve a beszélgetésre, de a sok bortól már nem tudott összefüggően gondolkodni, csak kedélyességre tellett tőle:

– Ezer százalékban igazad van, édes öregem! – mondta zsidó nyelvvel. – De azt is Seneca mondja, hogy a jó embernek nem addig kell élnie, amíg neki tetszik, hanem amíg szükség van rá... Így hát mi sosem halunk meg!...

És a vállától átölelve magához húzta az orvost.

– Nahát, hogy ti milyen okosak vagytok – mondta Veér Pista, és fölállva bugyogtatni kezdte a bort a korsóból a pohara mellé. Ugyanekkor valahonnan a folyosó végéből csecsemősírás hallatszott, aztán nemsokára Hajnal szaladt be a férfiakhoz; okos puliszeme boldog-izgatottan csillogott:

– Figyelem, figyelem! – mondta a tenyerével csatogtatva. – Egy édes kislány keresztapát keres, aki máris megajándékozza a nevével. Ki nevez be a sorsolásba?

– Én benne vagyok – szólt Halmi, s maga sem tudta, miért pirult el fülig.

– Ha reám esik a választás, babakocsit veszek annak a betyárnak! – buzdult fel Veér Pista is.

Csak Fehérváry ült úgy a székén, mintha kifeszített, kötélén himbálózna; Hajnal elszaladt, de nemsokára visszatért, asszisztensi köpenyben, a bepólyált picivel, aki szenvedőn hunyorgott a fényen.

– Ezennel bemutatkozom: Madár Sanyi vagyok! – mutatta fel a csecsemőt az író felesége, aki a sorsolást rendezte. – Három kiló húsz dekát nyomok, és remélem, szerencsét hozok keresztapámra!

Azzal a Halmi Sándor karjába tette a csöppséget; az orvos fölállt, még mindig vörös volt, kacagott. Hajnal odaállította mellé Máriát, hogy hárman legyenek, mint a Szent Család, és Sándor szólt, hogy hozzák be a fényképezőgépet a villanólámpával.

– Vagy ezek örültek, vagy én diliztem be! – mondta Fehérváry, és megütközve nézte, mi történik körülötte.

Később, miután véget ért a családi keresztelő, híre jött, hogy az állomásfőnök cipője a gatyájával együtt harangozik a Jávoros felé eső sorompón; valaki még lámpást is akasztott mellé, hadd lássa ország-világ, miféle szerelmi kalandok esnek Remetelakon...